

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

9.1 Θετικά και Αρνητικά Σημεία του Τμήματος

Το Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ έχει εξελιχθεί σε μια σύγχρονη Ιατρική Σχολή που κατέχει τη δική της θέση στον κόσμο. Την θέση αυτή έχει εξασφαλίσει το πνευματικό δυναμικό και η δημιουργικότητα των επιστημόνων του, αρκετοί από τους οποίους κατέχουν διεθνώς εξέχουσα θέση στο πεδίο τους. Η επιτυχής πορεία του Τμήματος Ιατρικής του ΠΚ οφείλεται στην προσήλωση του στις αυστηρές αξιολογικές διαδικασίες που απαιτούνται για την εκλογή και προαγωγή μελών ΔΕΠ σε ένα Πανεπιστήμιο επιπέδου. Τα μέλη ΔΕΠ έχουν δημιουργήσει στο Ιατρικό Τμήμα, περιβάλλον κατάλληλο για καινοτόμο πνευματική δημιουργία παράλληλα με την εκπαίδευση νέων επιστημόνων, την καλλιέργεια ευγενούς άμιλλας και τη συνεχή επιδίωξη της αριστείας (*δίωκε αρετήν και σοφίαν και αέν αριστεύειν*). Η λειτουργία του Τμήματος στον ιδιαίτερο γεωγραφικό χώρο της Κρήτης, του έδωσε την δυνατότητα να αναπτύξει τη δική του *φυσιογνωμία*.

Το Τμήμα Ιατρικής του ΠΚ αποτελεί σήμερα σημαντικό κέντρο **μεταπτυχιακής εκπαίδευσης** στις Ιατρικές Επιστήμες, εκκολάπτοντας νέους επιστήμονες και προετοιμάζοντας τους για ακαδημαϊκή σταδιοδρομία στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα προγράμματα αυτά έχουν εισαγάγει καινοτομίες όπως την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής υπό αυστηρές και διαφανείς διαδικασίες, την επίβλεψη και καθοδήγηση του υποψηφίου διδάκτορα από μέλη ΔΕΠ που σε αρκετές περιπτώσεις είναι ηγέτες στο ερευνητικό τους πεδίο, τη χρήση τόσο της Ελληνικής όσο και της Αγγλικής στις ποικίλλες δραστηριότητες των προγραμμάτων, την εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση και την διασύνδεση με Παν/μία της Ευρώπης και της Β. Αμερικής, η οποία καθιστά δυνατή την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής από φοιτητές των προγραμμάτων, σε συνεργαζόμενα εργαστήρια του εξωτερικού. Σημαντική κατάκτηση του Τμήματος αποτελεί το γεγονός ότι, ένας αυξανόμενος αριθμός διδακτορικών διατριβών εκπονείται μέσω οργανωμένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Παρόλα αυτά, οι περισσότερες διδακτορικές διατριβές εξακολουθούν να τελούνται μέσω της Εναλλακτικής Διαδικασίας. Η *μη διαφοροποίηση* των Διδακτορικών Διπλωμάτων που προέρχονται μέσω οργανωμένων προγραμμάτων και αυτών που προκύπτουν μέσω της Εναλλακτικής Διαδικασίας, δίνει την δυνατότητα επιλογής της ελάχιστης προσπάθειας. Ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη υιοθέτησης κινήτρων που θα στρέψουν τους μεταπτυχιακούς φοιτητές προς τα οργανωμένα ΠΜΣ, όπως περιγράφεται στα **Σχέδια Βελτίωσης** κατωτέρω.

Το Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ έχει 24 χρόνια συνεχούς **ερευνητικής παρουσίας** υψηλού επιπέδου με μεγάλο αριθμό δημοσιεύσεων ανά μέλος ΔΕΠ σε διεθνή περιοδικά υψηλού δείκτη εμβέλειας. Έχει επίσης να παρουσιάσει πρωτόγνωρο για τα εθνικά δεδομένα εισερχόμενο όγκο εθνικών, Ευρωπαϊκών και Διεθνών ανταγωνιστικών ερευνητικών χρηματοδοτήσεων. Το ερευνητικό έργο των μελών ΔΕΠ του Ιατρικού Τμήματος του ΠΚ έχει τύχει ευρείας αναγνώρισης, όπως καταδεικνύεται από την τεκμηριωμένη απήχηση του έργου αυτού σε διεθνές επίπεδο. Ορισμένα από τα Ερευνητικά Εργαστήρια και τις Ερευνητικές Μονάδες Κλινικών έχουν αναπτυχθεί σε επίπεδο ισοδύναμο με αντίστοιχες Μονάδες του εξωτερικού τόσο από πλευράς ερευνητικού εξοπλισμού, τεχνογνωσίας, ποιότητας και όγκου παραγόμενου ερευνητικού έργου, όσο και ανάπτυξης ειδικών ερευνητικών υπομονάδων. Εκτός από τη βασική έρευνα, το Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ έχει καλλιεργήσει και αναπτύξει σε σημαντικό βαθμό τη μεταφραστική έρευνα, δηλαδή την

αμφίδρομη συνεργασία μεταξύ της βασικής και κλινικής έρευνας, με σκοπό την άμεση επικοινωνία ανάμεσα στο εργαστήριο και τη κλινική πράξη (bench to bedside).

Παρόλα τα επιτεύγματα του, το Τμήμα υποφέρει από τις **αδυναμίες που χαρακτηρίζουν τα Ελληνικά Πανεπιστήμια**. Το Τμήμα λειτουργεί υπό ένα θεσμικό πλαίσιο που είναι απρόσφορο για παραγωγική εργασία, ενώ συγχρόνως αντιμετωπίζει έλλειψη επαρκών πόρων και γενικά πλημμελή στήριξη από την Πολιτεία. Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση του Τμήματος μέσω του τακτικού προϋπολογισμού (170.000 Ευρώ) είναι ασήμαντη για μία Ευρωπαϊκή Ιατρική Σχολή. Το Τμήμα διαθέτει ένα σχετικά μικρό αριθμό μελών ΔΕΠ, (εν σχέσει με τις παλαιότερες Ιατρικές Σχολές της χώρας), αντιμετωπίζοντας σημαντικές ελλείψεις στην στελέχωσή του από μέλη ΔΕΠ, οι οποίες περιορίζουν την δυνατότητά του να αναπτύξει ορισμένα σύγχρονα επιστημονικά και κλινικά πεδία. Τα προβλήματα αυτά, σε συνδυασμό με τις αδυναμίες του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑ.Γ.Ν.Η) να προσαρμοστεί στην ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, εμποδίζουν το Τμήμα Ιατρικής να υλοποιήσει πολλούς από τους στόχους του.

Σχετικά με τις **προπτυχιακές σπουδές** και το **διδασκτικό έργο**, συνειδητή επιλογή του Τμήματος αποτέλεσε όπως η έμφαση στις βασικές επιστήμες και στην έρευνα συνοδεύεται από τη σταθερή επιδίωξη της αριστείας στη φροντίδα των ασθενών και στην κλινική εκπαίδευση. Τα επιτεύγματα του Τμήματος στις προπτυχιακές σπουδές είναι πολλαπλά και οφείλονται εν πολλοίς στην ισχυρή θέληση, στο φιλότιμο, και στην εντατική προσπάθεια των διδασκόντων, παρά σε ένα θεσμικό πλαίσιο που να επιβλέπει, συνδράμει και διασφαλίζει την αριστεία στην εκπαίδευση. Απαιτούνται περισσότερα κίνητρα και καθοδήγηση για τους διδάσκοντες και διδασκόμενους για να συντηρηθεί ο ενθουσιασμός των πρώτων ετών λειτουργίας του Τμήματος. Παρά το αδιαμφισβήτητο υψηλό επίπεδο των εισαγομένων φοιτητών, η προετοιμασία τους για εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο δεν είναι επαρκής, ειδικά όσον αφορά την ανάπτυξη των αναλυτικών και συνθετικών ικανοτήτων τους, την κριτική τους σκέψη, και τις γνώσεις τους σε ειδικά θέματα βασικών επιστημών με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η προσαρμογή τους στο Ιατρικό Τμήμα, ιδίως τα πρώτα έτη των σπουδών τους. Τα προβλήματα αυτά, όχι σπάνια, συνοδεύουν το φοιτητή μέχρι το τέλος των σπουδών του.

Παρόλο που το **Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών** δείχνει σημαντική ποιότητα, συνεκτικότητα, ευελιξία και ευρηματικότητα, η εφαρμογή του στη πράξη παρουσιάζει “ουστηματικά” και άλλα προβλήματα, με αποτέλεσμα η αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς του να είναι δύσκολη. Για παράδειγμα, η μη λειτουργία του *Γραφείου Εκπαιδύσεως* και η έλλειψη ουσιαστικών αρμοδιοτήτων της *Επιτροπής Προπτυχιακών Σπουδών* (με τις απαραίτητες εξουσίες) δυσχεραίνει το έργο της τελευταίας και μειώνει την αποτελεσματικότητά της. Λόγω της πτωχής παρακολούθησης των προκλινικών και κλινικών μαθημάτων από τους φοιτητές και της χαλάρωσης στην εφαρμογή των κριτηρίων των προαπαιτούμενων μαθημάτων, οι φοιτητές συχνά προέρχονται στις κλινικές χωρίς να διαθέτουν τις απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις για την εισαγωγή τους στην κλινική σκέψη και δράση, καθιστώντας το έργο των εκπαιδευτών δύσκολο. Το Τμήμα έχει καταβάλει προσπάθειες για την παροχή ισορροπημένης εκπαίδευσης (θεωρητικής και πρακτικής) στους φοιτητές, αλλά αυτή επιδέχεται βελτίωσης, ειδικά όσον αφορά τις πρακτικές τους γνώσεις και δεξιότητες. Η **Κλινική Άσκηση** είναι ετερογενής, καθόσον οι διδάσκοντες-προερχόμενοι από διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα της ημεδαπής και αλλοδαπής, χρησιμοποιούν διαφορετικές προσεγγίσεις, μερικές από τις οποίες είναι καινοτόμες στον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό χώρο. Η αλληλεπίδραση των φοιτητών του Ιατρικού Τμήματος ΠΚ με τους φοιτητές του Boston University, που ασκούνται στο ΠΑ.Γ.Ν.Η. στο πλαίσιο Προγράμματος ανταλλαγών μέσω μεικτών κλινικών ομάδων, έχει συμβάλει στην προαγωγή της ευγενούς άμιλλας στο πλαίσιο της

εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Το **Κλινικό Έργο** των μελών ΔΕΠ του Τμήματος έχει καταστήσει το ΠΑ.Γ.Ν.Η. ένα από τα πλέον σύγχρονα νοσηλευτικά ιδρύματα της Ελλάδος. Σε αντίθεση, όμως, με το επιστημονικό του δυναμικό, προβληματίζουν οι ανεπαρκείς υποδομές και οι διοικητικές δυσλειτουργίες του Νοσοκομείου. Η αύξηση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού του ΠΑ.Γ.Ν.Η. και η αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού και των Διοικητικών Υπηρεσιών του Νοσοκομείου, θα επιτρέψει στο Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ να συνεχίσει να πρωτοστατεί στις διεθνείς ιατρικές εξελίξεις και να προσφέρει σύγχρονες υγειονομικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου στους ασθενείς που περιθάλπει. Η πλήρης ανάπτυξη των υφισταμένων κλινικών και η δημιουργία νέων κλινικών που δεν προβλέπονται από το οργανόγραμμα είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Το Τμήμα υποφέρει από το ρεύμα φυγής μελών ΔΕΠ προς τα Ιδιωτικά Θεραπευτήρια, το οποίο θα μπορούσε να ανακοπεί με την δημιουργία ανταγωνιστικών συνθηκών εργασίας εντός του ΠΑ.Γ.Ν.Η. και με την ταυτόχρονη κατάργηση του νόμου για δυνατότητα παροχής κλινικού έργου εκτός Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου.

Οι υπάρχουσες **υποδομές** του Τμήματος είναι σχετικά σύγχρονες και ικανοποιητικής ποιότητας, η δε πρόσφατη δημιουργία της νέας πτέρυγας αναμένεται να συμβάλει στην βελτίωση της εκπαίδευσης των μεταπτυχιακών φοιτητών. Παρόλα αυτά, οι υποδομές αυτές αφενός δεν επαρκούν, αφετέρου χρήζουν συνεχούς ανανέωσης και εκσυγχρονισμού, ειδικά όσον αφορά τεχνολογίες αιχμής. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι ανεπαρκείς, ενώ δεν υπάρχουν αίθουσες για τη διδασκαλία φοιτητών σε μικρές ομάδες. Ο διαθέσιμος σταθμός πειραματοζώων είναι περιορισμένης χωρητικότητας και δεν πληρεί τις απαραίτητες προδιαγραφές για την σωστή φύλαξη αλλά και για την αναπαραγωγή πειραματοζώων. Τα υπάρχοντα ερευνητικά εργαστήρια και γραφεία δεν επαρκούν για τα υπηρετούντα μέλη ΔΕΠ και το λοιπό προσωπικό, ούτε και υπάρχουν διαθέσιμοι χώροι για την δημιουργία νέων ερευνητικών εργαστηρίων σε πρωτοδιοριζόμενα μέλη ΔΕΠ. Τα προβλήματα αυτά δρουν ανασταλικά στην ανεύρεση και εκλογή νέων μελών ΔΕΠ με διεθνώς αναγνωρισμένο έργο, που είναι απαραίτητη για την ανανέωση της Σχολής.

Σχετικά με τη σύνδεση με την **κοινωνία**, το Τμήμα Ιατρικής του ΠΚ έχει συνεργαστεί με τους τοπικούς οργανισμούς και θεσμούς, καθώς και με κοινωνικές ομάδες και φορείς που προϋπήρχαν ή που δημιουργήθηκαν για το σκοπό αυτό. Τα επιτεύγματα αυτής της σύνδεσης είναι σημαντικά και επεκτείνονται στην έμπρακτη υποστήριξη κλινικών του ΠΑ.Γ.Ν.Η. και των ασθενών των, στην ενίσχυση των ερευνητικών δραστηριοτήτων μελών ΔΕΠ καθώς και στην χορήγηση υποτροφιών σε αριστούχους φοιτητές του Τμήματος Ιατρικής για την καλλιέργεια ευγενούς άμιλλας. Επίσης έχουν υπάρξει, εκτός των χορηγιών και υποτροφιών και αρκετές δωρεές προς το Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ υπό την μορφή ακίνδυνης παρουσίας από επώνυμους και ανώνυμους δωρητές από την τοπική κοινωνία.

9.2 Ευκαιρίες Αξιοποίησης Θετικών Σημείων και Ενδεχόμενοι Κίνδυνοι από τα Αρνητικά Σημεία

- Το Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ έχει υιοθετήσει από την αρχή ένα νέο ακαδημαϊκό πολιτισμό ποιότητας (quality culture), που έχει αναγνωριστεί τόσο στο εθνικό όσο και στο διεθνές επίπεδο, με αποτέλεσμα να μπορεί να προσελκύει υψηλού επιπέδου επιστήμονες από τον ελληνικό και διεθνή χώρο. Η προσήλωση του Τμήματος στις αξιοκρατικές διαδικασίες που έχει αναπτύξει για νέες προσλήψεις και εξελίξεις μελών ΔΕΠ, καθώς και η βελτίωση των ερευνητικών του υποδομών, θα του επιτρέψουν να αξιοποιήσει στο έπακρον τις υπάρχουσες ευκαιρίες για συνεχή βελτίωση της στελέχωσής του. Ειδικότερα, διατρέχει τον κίνδυνο να υποβαθμιστεί.
- Η προκλινική και κλινική εκπαίδευση των φοιτητών χρήζει αναβάθμισης μέσω αλλαγών του Προγράμματος Σπουδών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι αλλαγές αυτές πρέπει να συνάδουν με την εκπαιδευτική εμπειρία κορυφαίων ιδρυμάτων του εξωτερικού από χώρες (όπως η Η.Π.Α.), όπου η αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης από τις Ιατρικές Σχολές αξιολογείται από την βαθμολογία επιτυχίας των αποφοίτων τους σε εθνικές εξετάσεις. Ως εκ τούτου, οι αλλαγές του Προγράμματος Σπουδών και των μεθόδων διδασκαλίας, θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο προσεκτικής μελέτης από εμπειρογνώμονες, παρά να προέλθουν από τυχαίο αυτοσχεδιασμό. Η απουσία εθνικών εξετάσεων στην χώρα μας για την αποδοχή αποφοίτων Ιατρικής σε προγράμματα εκπαίδευσης στην ειδικότητα (αυτή γίνεται επί τη βάση επιτηρίδος), στερεί το Τμήμα από ένα σημαντικό κριτήριο δια του οποίου θα μπορούσε να ελέγξει την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής του προσπάθειας σε εθνικό επίπεδο.
- Ως ανεφέρθη ανωτέρω, υπάρχουν προβλήματα σχετικά με την επάρκεια και τον συνεχή εκσυγχρονισμό των κτιριακών και τεχνολογικών υποδομών του Τμήματος. Η αδυναμία να διορθωθούν τα προβλήματα αυτά θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην διδασκαλία των φοιτητών. Η πλημμελής εκπαίδευση των φοιτητών Ιατρικής θα οδηγήσει στην αποφοίτηση ιατρών με μειωμένες γνώσεις και προσόντα και τελικά θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο. Επίσης, η μη-ανάβαθμιση της κτιριακής και τεχνολογικής υποδομής του Τμήματος θα δράσει ανασταλτικά στην ερευνητική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ αλλά και στην ανεύρεση και εκλογή (recruitment) νέων.
- Η βελτίωση της εκπαίδευσης προϋποθέτει την προσήλωση και συνέπεια των καθηγητών και των φοιτητών στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών. Οι συχνές αναταραχές και αναστατώσεις στην λειτουργία του προγράμματος σπουδών (καταλήψεις, συνελύξεις φοιτητών σε ώρες μαθημάτων, κ.α.) καθιστούν απειλή για τη ομαλή λειτουργία του Τμήματος ως «νσιόδας» αριστείας στην Ελληνική κοινωνία.
- Το Ιατρικό Τμήμα του ΠΚ έχει πρωτοπορήσει στην ανάπτυξη πρότυπων μεταπτυχιακών προγραμμάτων, τα οποία εκπαιδεύουν στην έρευνα άριστους αποφοίτους της Ιατρικής (συχνά πριν από την άσκηση τους σε ειδικότητα), δημιουργώντας έτσι μια νέα γενιά Ιατρών-Επιστημόνων που κατέχουν γνώσεις και επιδεξιότητες τόσο της Κλινικής Ιατρικής όσο και των Βασικών Επιστημών. Τα προσόντα αυτά τους δίνουν την δυνατότητα να αναβαθμίσουν τόσο την ποιότητα της Ιατρικής φροντίδας που παρέχεται στο κοινωνικό σύνολο όσο και της έρευνας. Η έλλειψη συνεχούς χρηματοδότησης των ΜΠΣ από την Πολιτεία θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητά των. Μακροπρόθεσμα, θα οδηγήσει στην

συρρίκνωση και υπο-λειτουργία των προγραμμάτων, στην αναγκαστική επιβολή διδασκτρών και στον κίνδυνο διαρροής των καλύτερων φοιτητών προς τα ιδρύματα του εξωτερικού. Επίσης, η μη πλήρης ανάπτυξη οργανωμένων ΠΜΣ, θα οδηγήσει στην συνέχιση της εκπόνησης διδακτορικών διατριβών μέσω της Εναλλακτικής Διαδικασίας, η οποία συχνά οδηγεί στην αγόρευση διδακτόρων που θα είναι λιγότερο ανταγωνιστικοί στην σύγχρονη και απαιτητική αγορά εργασίας.

- Η ύπαρξη τριών υψηλού επιπέδου κέντρων ερευνητικής δραστηριότητας στην περιοχή της Πανεπιστημιούπολης των Βουτών (Ιατρικό Τμήμα, Τμήμα Βιολογίας και ΙΤΕ) έχει καταστήσει το Ηράκλειο έναν ισχυρό πόλο έλξης νέων ερευνητών στις Βιοϊατρικές Επιστήμες. Στην σημερινή εποχή της Πληροφορικής και της Βιοτεχνολογίας, το Τμήμα Ιατρικής πρέπει να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τις υπάρχουσες ευκαιρίες για να πρωτοστατήσει στις διεθνείς εξελίξεις στον χώρο της Βιοϊατρικής έρευνας και τεχνολογίας. Προς τούτο, πρέπει να δοθεί βαρύτητα στην δημιουργία του νέου Παν/κού **Ινστιτούτου Βιοϊατρικής Έρευνας** και στην ανάπτυξη ισχυροτέρων δεσμών με τα ανωτέρω κέντρα. Οι διασυνδέσεις αυτές καθώς και η συνεργασία με αναγνωρισμένα Ιδρύματα του εξωτερικού, θα ισχυροποιήσουν την έρευνα που διεξάγεται σήμερα στην Κρήτη, αυξάνοντας έτσι σημαντικά την πιθανότητα χρηματοδότησης από Εθνικές, Ευρωπαϊκές και διεθνείς πηγές.
- Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν καταστήσει το ΠΑ.Γ.Ν.Η. ένα πολύ αξιόλογο νοσηλευτικό Ίδρυμα. Είναι συνεπώς χρυσή ευκαιρία για την πολιτεία να επενδύσει στο ΠΑ.Γ.Ν.Η. καταστρώντας το ένα από πιο σύγχρονα νοσηλευτικά κέντρα της χώρας, που θα περιθάλπει ασθενείς, όχι μόνο από την Κρήτη και να νησιά του Αιγαίου, αλλά και από ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο. Η γενναία υποστήριξη από την Πολιτεία θα επιτρέψει στο μεν Νοσοκομείο να αναβαθμίσει τις υπηρεσίες που προσφέρει στην κοινωνία, στο δε Ιατρικό Τμήμα να συνεχίσει να πρωτοστατεί στις διεθνείς ιατρικές εξελίξεις. Αντίθετα, η υποβάθμιση του ΠΑ.Γ.Ν.Η. θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στο κλινικό και ερευνητικό έργο των μελών ΔΕΠ καθώς και αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία. Επίσης ένα μη-ανταγωνιστικό ΠΑ.Γ.Ν.Η. θα αποτελέσει αρνητικό παράγοντα για την προσέλκυση νέων και δυναμικών ιατρών-επιστημόνων (Physician-Scientists) για την στελέχωση του Τμήματος και θα αυξήσει το ρεύμα φυγής μελών ΔΕΠ προς τα Ιδιωτικά Θεραπευτήρια. Η ταυτόχρονη κατάργηση του νόμου για δυνατότητα παροχής κλινικού έργου εκτός Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου, θα βοηθήσει προς την κατεύθυνση αυτή.
- Εκτός των ανωτέρω, μία σπουδαία ευκαιρία αξιοποίησης του ρόλου του ΠΑ.Γ.Ν.Η. είναι να δράσει ως μοχλός ανάπτυξης και βελτίωσης των ιατρικών υπηρεσιών που προσφέρονται από όλα τα Νοσοκομεία της Περιφέρειας της Κρήτης. Προς τούτο απαιτείται η ουσιαστική διασύνδεση (affiliation) του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου με τα άλλα Νοσοκομεία της Περιφέρειας. Η διασύνδεση αυτή αποσκοπεί στην εφαρμογή ενιαίου διδακτικού προγράμματος, στην εκ περιτροπής εκπαίδευση (rotation) των ειδικευόμενων και των φοιτητών Ιατρικής, καθώς και στην συμμετοχή των Νοσοκομείων της Περιφέρειας στις κλινικές και ερευνητικές δραστηριότητες του ΠΑ.Γ.Ν.Η.
- Το Τμήμα Ιατρικής του ΠΚ θα πρέπει να αξιοποιήσει την αυξημένη ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά την συνεισφορά του Τμήματος Ιατρικής στην βιοϊατρική έρευνα και την δημόσια υγεία και να αναπτύξει ισχυρότερους δεσμούς με αυτήν.